

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

Изборно веће Факултета политичких наука, на седници одржаној 26. децембра 2024.

године, у складу са Законом о високом образовању („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18. - др. закон, 73/18, 67/19, 6/20. - др. закон, 11/21 – аутентично тумачење, 67/21 и 67/21 – др. закон), Статутом Универзитета у Београду и Факултета политичких наука и Правилником о минималним условима за стицање звања наставника на Универзитету у Београду („Гласник Универзитета у Београду”, бр. 192. од 01.07.2016.г., 195. од 22.09.2016.г., бр. 197. од 20.03.2017.г., бр. 199. од 16.10.2017. и бр. 203. од 21.05.2018. године), формирало Комисију за припрему извештаја о пријављеним кандидатима за избор редовног професора за ужу научну област **Политиколошко-социолошке студије**, у саставу: **др Славиша Орловић**, редовни професор Факултета политичких наука, Универзитета у Београду, **др Милош Бешић**, редовни професор Факултета политичких наука, Универзитета у Београду и **др Слободан Цвејић**, редовни професор Филозофског факултета, Универзитета у Београду. Комисија је прегледала конкурсни материјал и у складу са Законом о Универзитету и Статутом Факултета политичких наука подноси:

ИЗВЕШТАЈ

На оглас објављен у публикацији Националне службе за запошљавање *Послови* од 15. јануара 2024. године, пријавио се један кандидат, др Душан Спасојевић. Кандидат је приложио пријаву на конкурс, читану личну карту, оригинале или оверене фотокопије диплома основних студија и докторских студија, односно уверења о завршеним магистарским студијама, биографију, библиографију научних радова, и објављене радове у електронској форми. Комисија је утврдила да пријава кандидата садржи све конкурсом предвиђене елементе.

1. Биографски подаци

Душан Спасојевић је рођен [REDACTED] у [REDACTED] где је завршио основну школу и гимназију. Факултет политичких наука уписује 1998. године, смер за Новинарство и комуникологију. Факултет завршава 2005. године одбраном дипломског рада „Комуникациона стратегија Студентске уније Србије“, код ментора професора др Бранимира Стојковића, са просечном оценом током студија 8.29. Током студирања, Душан је био активан у више невладиних и студентских организација.

2005. године уписује магистарске студије на смеру за Политичку социологију, од када је и ангажован као демонстратор на предметима Политичка социологија и Политичка социологија савременог друштва. Магистарске студије је завршио 2008. године, са просечном оценом 10 (десет), са тезом „Социјални расцепи и њихов утицај на

консолидацију демократије у Србији 2000-2007“, код ментора проф. др Вукашина Павловића. У јулу 2009. је изабран у звање асистента на Факултету политичких наука.

Спасојевић је звање доктора наука стекао 2014. године када је одбранио докторску дисертацију под називом „Социо-структурни приступ у савременој политичкој социологији“. За доцента је изабран у фебруару 2015. године, а за ванредног професора у мају 2020. године.

Спасојевић учествује у извођењу наставе на три предмета основних студија – Политичка социологија савременог друштва, Савремена држава и Партије и партијски системи, као и неколико предмета на постдипломским студијама: Политичка и цивилна стратегија промена, Политичке партије и идеологије, Политике родне равноправности, Цивилно друштво и грађански активизам (на мастер студијама), као и Социјални капитал и друштвене промене, Политичке партије и избори и Истраживачки семинар (на докторским студијама).

У својој досадашњој каријери Спасојевић је објавио велики број научних радова и две монографије. Најважније радове, у међународним часописима и зборницима, објавио је након избора у звање ванредног професора. Спасојевић се у својим радовима бави класичним полит-социолошким темама као што су политичке партије, линије политичких и друштвених подела, те питања цивилног друштва и политичке партиципације. У периоду након избора у звање ванредног професора, Спасојевић се нешто више бавио питањима која можемо повезати са кризом демократије у Србији, посматрајући је кроз положај опозиције или квалитет изборних услова у хибридном режимима, те тактике власти према протестима и друштвеним покретима.

Душан Спасојевић је од 2020. главни и одговорни уредник часописа Политичке перспективе, који заједнички издају факултети политичких наука из Београда и Загреба. Члан је редакције часописа Политички живот и члан Међународног савета часописа Социологија.

Душан Спасојевић је од избора у звање ванредног професора учествовао у неколико научно-истраживачких пројеката. Најважнији истраживачки пројекат у последњих 5 година је био ПРОМИС - *The Politics of Representation: Performances and Democratic Legitimacy of Representative Claims in Serbia*, (број пројекта: 6062225; руководиоца проф., др. Јелена Лончар), подржан од стране Фонда за науку Републике Србије. Поред тога истичу се и пројекти Подривање демократије (пројекат посвећен анализи стања демократије у Србији, у организацији ЦРТА; Спасојевић је био руководиоца пројекта;), као и истраживање о стању цивилног друштва у организацији конзорцијума предвођеног Траг фондацијом.

Када је реч о међународним истраживањима, Спасојевић је тренутно ангажован у оквиру COST Акције RELINK (CA23114) *Regaining linkage? Digital technologies improving civic engagement, political organisations and democracy* у коју води Универзитет у Вроцлаву (Пољска); у периоду од 2018. до 2022. био је активан члан COST Акције *Constitution-*

making and deliberative democracy. Такође, руководилац је националним истраживачким тимом у међународном истраживању *Political Party Database*.

Као предавач и експерт учествује у великом боју едукативних и истраживачких програма које спровode различите невладине и међународне организације у Србији и региону. Душан Спасојевић сарађује са великим бројем организација цивилног друштва, како на едукативним тако и на истраживачким пројектима. Члан је Управног одбора удружења грађана Црта.

1.2. Списак радова објављених од првог избора у звање ванредног професора

Спасојевић, Душан (2024). *Антиполитика*. Академска књига, Нови Сад. Библиотека Arcus. ISBN 978-86-6263-568-6. [COBISS.SR-ID 160290825] **(M42)**

Spasojević Dušan & Jelena Lončar (2023): Facing protests in Serbia: patterns of new competitive authoritarianism, *Democratization* 30:7, 1380-1399, DOI: [10.1080/13510347.2023.2238614](https://doi.org/10.1080/13510347.2023.2238614) **(M21)**

Spasojević, Dušan (2022). Two and a Half Crises: Serbian Institutional Design as the Cause of Democratic Declines. *Political Studies Review*, 20(4), 550–563. <https://doi.org/10.1177/14789299211056197> **(M22)**

Јелена Лончар, Душан Спасојевић (2022). Буком против диктатуре: борба за симболичко представљање, *Социологија* 64(2) :227-247, DOI: [10.2298/SOC2202227L](https://doi.org/10.2298/SOC2202227L) **(M23)**

Спасојевић, Душан (2022). Чудно да чудније не може бити – контекст општих избора у Србији 2022. године. *Српска политичка мисао*, посебно издање 4/2022, 15-24. <https://doi.org/10.22182/spm.specijal42022.1> **(M24)**

Спасојевић, Душан (2024). Представљање у локалној политици у Србији – нејасне границе и плуралне улоге. *Civitas* 14(2). **(M51)**

Јелена Лончар, Душан Спасојевић (2024). Изборни процес у Србији – између старог и новог компетитивног ауторитаризма, *Политички живот* vol. 26, стр. 9-22 doi.org/10.18485/fpn_pz.2024.26.1 **(M51)**

Душан Спасојевић и Лана Авакумовић (2024). Утицај рата у Украјини на основне линије политичких подела у Србији, *Политички живот* vol. 26, стр. 23-34. doi.org/10.18485/fpn_pz.2024.26.2 **(M51)**

Spasojević, Dušan (2020). Rising Expectations and Centralizing Power: Party Leaders in Serbia, u: Gherghina, Sergiu (ur.), *Party Leaders in Eastern Europe*, Palgrave MacMillan, pp. 291-240. ISBN 978-3-030-32025-6 **(M14)**

DOI 10.1007/978-3-030-32025-6

Spasojević, Dušan (2024). Antipolitics as a Challenge to Political Parties, *Teoria Polityki* 10/2024, pp. 41-58. doi: 10.4467/25440845TP.24.002.20594 **(M33)**

Spasojević, Dušan (2024). Choosing the Lesser of Two Evils - Serbia's Opposition between Participation and Confrontation, *Südosteuropa Mitteilungen* Vol 64, No. 2-3, pp. 57-68. **(M33)**

Спасојевић, Душан (2020). Утицај изборног система на профилисање странаčkih идеологија, у Милан Јовановић и Душан Вучићевић (ур) *Како, кога и зашто смо бирали*, Београд: Службени гласник, Институт за политичке студије, стр. 775-792. **(M63)**

Спасојевић Душан, Лончар Јелена (2020). Медијска слика о Петом октобру: између оспоравања и заборава. у Орловић Славиша и Ковачевић Деспот (ур), *Двадесет година 5. Октобра*, Београд: Факултет политичких наука, стр. 91-112. **(M63)**

Спасојевић, Душан (2020). Друштвени расцепи и партијски систем Србије. У: Орловић Славиша и Ковачевић Деспот (ур), *Тридесет година обновљеног вишепартизма у Србији*, Београд: Факултет политичких наука, стр. 241-256. **(M63)**

Fiket, Irena and Spasojević, Dušan (2023). Opposition in Serbia: oppression, delegitimization and extra-institutional engagement. In: Serena Baldin and Angela Di Gregorio (eds.) *The legal and political conditions of opposition parties in Central and Eastern Europe. An overview*. Trieste: Edizioni Università di Trieste. Pp. 205-231. **(M45)**
ISBN 978-88-5511-441-7

Спасојевић, Душан (2021). Универзитет и политика: од самоизолације до контратеже власти. У: *Универзитет у Србији и његова друштвена одговорност*, 107-126. Београд, Институт за филозофију и друштвену теорију, Институт за демократски ангажман југоисточне Европе. ISBN 978-86-80484-62-4 **(M45)**

Спасојевић, Душан (2021). Политичке партије у Србији. У: *Подривање демократије*, ур. Спасојевић, Д, стр. 105-126. Београд: Црта. ISBN 978-86-901428-1-1 **(M45)**

Лончар, Ј., Спасојевић, Д. & Вучићевић, Д. (2022). *Политике репрезентације у Србији: Представ(љањ)е и демократски легитимитет*. Факултет политичких наука.

Spasojević Dušan. 2023. Balancing on a pin: Serbian populists, the European Union and Russia. European Center for Populism Studies. [10.55271/rp0028](https://doi.org/10.55271/rp0028)

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ

Обавезни услови

1. Искуство у педагошком раду са студентима и Позитивна оцена педагошког рада у студентским анкетама током целокупног претходног изборног периода

Кандидат Душан Спасојевић је на Факултету политичких наука ангажован о различитим облицима наставе још од 2006. године, када је ангажован као сарадник у настави. Од избора у звање доцента (2015.) учествује у свим облицима наставе на основним и постдипломским студијама. По тренутној акредитацији Спасојевић учествује у извођењу наставе на три предмета основних студија – Политичка социологија савременог друштва, Савремена држава и Партије и партијски системи, као и неколико предмета на постдипломским студијама: Политичка и цивилна стратегија промена, Политичке партије и идеологије, Политике родне равноправности и Цивилно друштво и грађански активизам (мастер студије), те Социјални капитал и друштвене промене, Политичке партије и избори и Истраживачки семинар (докторске студије).

Спасојевић има позитивне студентске евалуације, са распоном просечних оцена од 4.28 до 4.83 на основним, а од 4.55 до 5.00 на мастер студијама у актуелној школској години. Оцене у ранијим школским годинама су такође позитивне и у сличном опсегу. У слободним коментарима у оквиру анкета, студенти остављају позитивне коментара који се највише тичу професионалности и етичности у опхођењу са студентима, подстицању критичког мишљења и квалитетних дискусија. Поред формалне наставе, Спасојевић често учествује у неформалним облицима наставе које организују студенти Факултета политичких наука.

1.2. Резултати у развоју научно-наставног подмлатка

Кандидат је у претходном периоду активно учествовао у развоју научно-наставног подмлатка. Спасојевић је био члан више комисија за избор у наставна и истраживачка звања на Факултету политичких наука, Институту за филозофију и друштвену теорију и Институту друштвених наука. Поред тога, кандидат активно учествује у извођењу свих облика наставе на постдипломским нивоима, али и истраживачким пројектима у којима посебно место имају млади истраживачи.

1.3. Учешће у комисији за одбрану три завршна рада на академским специјалистичким, односно мастер студијама

Душан Спасојевић је био ментор на три мастер рада након избора у звање ванредног професора, те члан више комисија за одбране на мастер студијама.

Мастер радови одбрањени у периоду 2020-2024:

1. Лана Авакумовић - Услови демократских промена и стратегије опозиције у компетитивним ауторитарним режимима : Србија 1996-2000. и 2016-2020
2. Стјепић Дарија - Популистички елементи у кампањи за председничке изборе у Србији 2022. године
3. Стојановић Иван - Друштвене и политичке поделе и механизми транзиционе правде у Србији у периоду 2000-2020. године

1.4. Менторство или чланство у две комисије за израду докторске дисертације

Од избора у звање ванредног професора, Спасојевић је био члан 3 комисије за одбрану на докторским студијама:

1. Деспот Ковачевић - Институционализација партија и партијских система у земљама бивше СФРЈ
2. Бобан Стојановић - Утицај политичких партија на формирање локалних извршних власти у Србији од 2008. до 2016. године
3. Милена Милосављевић Стевић - Одрживи облици мултикултурализма у Србији

У процесу израде су две докторске дисертације под његовим менторством (Марко Лазаревић и Балша Делибашић).

2. Испуњеност појединачних критеријума - објављен радови

Кандидат је испунио услове за стицање звања редовног професора предвиђене правилницима. Поред тога, објавио је и значајан број радова у домаћим и међународним зборницима, те неколико извештаја који су привукли пажњу академске публике а који нису део критеријума за избор у звање редовног професора.

2.1. Објављен један рад из категорије M21, M22 или M23 од првог избора у звање ванредног професора из научне области за коју се бира

Spasojević Dušan & Jelena Lončar (2023): Facing protests in Serbia: patterns of new competitive authoritarianism, *Democratization* 30:7, 1380-1399, DOI: [10.1080/13510347.2023.2238614](https://doi.org/10.1080/13510347.2023.2238614) (M21)

Рад **Facing protests in Serbia: patterns of new competitive authoritarianism**, у коауторству са проф. др. Јеленом Лончар, је објављен у престижном часопису *Democratization*. Основна идеја текста је да споји полит-социолошка истраживања протеста са студијама о недемократским режимима. Полазећи од анализе начина на који власт у Србији реагује на протесне таласе, аутори указују да је у Србији реч о специфичној врсти поретка, такозваним компететивним ауторитарним системима, са посебним нагласком на њихову способност адаптације у 21. веку. Србија се посматра као једна од земаља које би могле да служе као пример тзв. нових компететивних ауторитарних система, али и као режим који развија софистициране механизме репресије који су појавно унутар демократских оквира јер подразумевају одсуство директне полицијске репресије, те мешавину афирмативних и рестриктивних елемената и изнуривање протеста. Посебан допринос рада је указивање на способност режима да буде резистентан на притиске јавности, те да користећи предност у ресурсима и медијском систему дуго времена игнорише протесте грађана.

2.2. Објављен један рад из категорије M24 од првог избора у звање ванредног професора из научне области за коју се бира.

Spasojević, Dušan (2022). Two and a Half Crises: Serbian Institutional Design as the Cause of Democratic Declines. *Political Studies Review*, 20(4), 550–563. <https://doi.org/10.1177/14789299211056197> (M22)

Рад **Two and a Half Crises: Serbian Institutional Design as the Cause of Democratic Declines** повезује институционални дизајн и кључне политичке институције у Србији са ауторитарним тенденцијама које се повремено исказују. У чланску се анализирају последице полу-председничког система и пропорционалне репрезентације на стање демократије у Србији, те се контрастира замишљена природа поретка усмерена на косенсуално и (повремено) кохабитационо дељење власти и политичка пракса која често показује концентracију политичке моћи услед доминације неке од партија. Основна теза рада је да услед централизације моћи долази до президенцијализације читавог система, што може водити ка ауторитарним тенденцијама. На сличан начин, у ситуацијама када долази до поларизације у друштву, постојеће политичке институције могу подстицати сукобе уместо да пружају простор за компромисе.

2.3. Објављених пет радова из категорије M51 у периоду од последњег избора из научне области за коју се бира.

1. Јелена Лончар, Душан Спасојевић (2022). Буком против диктатуре: борба за симболичко представљање. *Социологија* 64(2) :227-247, DOI: [10.2298/SOC2202227L](https://doi.org/10.2298/SOC2202227L) (M23)

Чланак **Буком против диктатуре: борба за симболичко представљање** објављен је у коауторству са Јеленом Лончар, као резултат рада на пројекту RECLAIM, а прва верзија

рад је представљена на годишњој конференцији Европског конзорцијума за политиколошка истраживања (ЕЦПР) одржаној од 30. августа до 3. септембра 2021. године. У овом раду анализира се процес (политичког) представљања из угла симбола као субјекта репрезентације. Фокусирајући се на случај протеста Буком против диктатуре одржаног широм Србије на пролеће 2020. године, истражује се како симболи заузимају улогу представника, како се креирају и мењају значења симбола и како ови процеси утичу на креирање идентитета представљених. За разлику од традиционалног политиколошког разумевања симболичког представљања као статичног и пасивног, у раду се показује да су значења симбола променљива, да настају и мењају се као резултат односа моћи, убеђивања и оспоравања. Рад представља допринос новијој литератури о представљању која политичко представљање види као динамичну и релациону активност која се одиграва не само у формалним представничким институцијама, већ и у цивилном друштву.

2. Спасојевић, Душан (2022). Чудно да чудније не може бити – контекст општих избора у Србији 2022. године. *Српска политичка мисао*, посебно издање 4/2022, 15-24. <https://doi.org/10.22182/spm.specijal42022.1> (M24)

Чланак **Чудно да чудније не може бити – контекст општих избора у Србији 2022. године** представља уводни чланак у посебно издање часописа Српска политичка мисао о изборном циклусу 2022. године и бави се политичким и социјалним контекстом избора. Овај изборни циклус се посматра као изузетно специфичан је долази након неколико криза које га обликују, укључујући бојкот избора 2020. од стране опозиције, пандемију корона вируса, те протестне таласе изазване плановима о рударењу литијума у Србији; заједничка карактеристика свих ових процеса је да су водили ка замагљењу политичких тема у Србији и померању некадашњих великих тема (попут будућег статуса КиМ или чланства у ЕУ) у други план. Насупрот томе, као кључна тема ових избора појављује се однос према Александру Вучићу и владајућој већини, па подела између власти и опозиције постаје кључна на уштрб јаснијих идеолошких и вредносних питања.

3. Спасојевић, Душан (2024). Представљање у локалној политици у Србији – нејасне границе и плуралне улоге. *Civitas* 14(2). (M51)

Представљање у локалној политици у Србији – нејасне границе и плуралне улоге је један од текстова произашлих из пројекта PROMIS - The Politics of Representation: Performances and Democratic Legitimacy of Representative Claims in Serbia. У овом тексту разматра се на који начин изабрани и неизабрани представници разумеју своју улогу у специфичним околностима локалне политике у Србији. Ослањајући се на Кинов концепт надгледајуће демократије (*monitory democracy*), који наглашава померање од представљања ка надзирању, и Сејвардово конструктивистичко разумевање представљања, показује се како актери унапређују положај у централизованом, персонализованом и семи-ауторитарном политичком окружењу. Налази истраживања показују да се и изабрани и неизабрани представници све више оријентишу на надзорну и контролну функцију, те да су њихови односи са грађанима често неформални. Део актера, првенствено из поља цивилног друштва, користи тактику играња више улога како би побољшао своју позицију и остварио своје и интересе група које представља.

4. Јелена Лончар и Душан Спасојевић (2024). Изборни процес у Србији – између старог и новог компетитивног ауторитаризма, *Политички живот* vol. 26, стр. 9-22 doi.org/10.18485/fpn_pz.2024.26.1 (M51)

Изборни процес у Србији – између старог и новог компетитивног ауторитаризма је коауторски рад са Јеленом Лончар, објављен као део посебног издања часописа *Политички живот* о изборима у Србији 2023. године. Пратећи приступ из ранијег текста *Facing protests in Serbia: patterns of new competitive authoritarianism*, аутори разматрају да ли се изборне нерегуларности могу посматрати као карактеристика режима. Постојећа литература режим у Србији након 2016. године класификује као хибридни режим или као „нови” компетитивни ауторитаризам. Извештаји домаћих и међународних организација о нерегуларности током избора 2023. године, међутим, отварају простор за преиспитивање адекватности даљег сврставања Србије међу ове „мекше” и софистицираније хибридне режиме, односно постављају питање да ли се Србија помера ка класичном („старом”) компетитивно ауторитарном режиму. Како би утврдили како изборне нерегуларности утичу на позиционирање режима на скали хибридних режима, у раду се прво анализира њихов развој током година, а потом се пореде са изборним злоупотребама карактеристичним за стари компетитивни ауторитаризам.

5. Душан Спасојевић и Лана Авакумовић (2024). Утицај рата у Украјини на основне линије политичких подела у Србији, *Политички живот* vol. 26, стр. 23-34. doi.org/10.18485/fpn_pz.2024.26.2 (M51)

Утицај рата у Украјини на основне линије политичких подела у Србији је други коауторски рад (са Ланом Авакумовић) у оквиру посебног издања часописа *Политички живот* о изборима 2023. године. Текст разматра утицај рата у Украјини на партијски систем Србије, примарно посматран кроз основне линије политичких подела и током два изборна циклуса 2022. и 2023. године. Ослањајући се на Диган Краусов (2007) концепт тематских подела (*issue divide*), анализира се како су се током рата мењале кључне теме на политичкој сцени Србије, те да ли су се мењале позиције политичких актера и њихова аргументација. Испоставља се да, упркос великом значају теме за спољно-политички положај Србије, руска инвазија није значајније променила позиције странака, по чему се Србија издваја од већине европских држава. Налази показују да је ова тема додатно оснажила већ постојеће идентитетске линије подела.

6. Spasojević, Dušan (2020). Rising Expectations and Centralizing Power: Party Leaders in Serbia, u Gherghina, Sergiu (ur.), *Party Leaders in Eastern Europe*, Palgrave MacMillan, pp. 291-240. (M14)

Чланак **Rising Expectations and Centralizing Power: Party Leaders in Serbia** објављен је у зборнику *Party Leaders in Eastern Europe*, уредник Gherghina, Sergiu. Рад је део шире студије о улози лидера у транзиционим и посткомунистичким друштвима, и анализира два

водећа лидера у периоду након петооктобарских промена – Бориса Тадића и Александра Вучића. Оба лидера се анализирају према посебним карактеристикама које укључују интегритет, компетенције, централизацију власти, разумевање политике итд. Рад посебно инсистира на разликама током фаза власти оба лидера и њиховој способности да се адаптирају на промене околности, али и да креирају повољно окружење за себе.

2.4. Два рада са међународног научног скупа објављена у целини категорије M31 или M33

1. Spasojević, Dušan (2024). Antipolitics as a Challenge to Political Parties, *Teoria Polityki* 10/2024, pp. 41-58. doi: 10.4467/25440845TP.24.002.20594 (M33)

Antipolitics as a Challenge to Political Parties је рад иницијално представљен на конференцији *Revisiting the 'Crisis of Democracy': The Dialectics of Politicisation and Depoliticisation*, одржаној на Интер-универзитетском Центру у Дубровнику. Рад представља анализу антиполитичких изазова према политичким партијама и начине на које партије реагују на њих. У раду се инсистира на сложености и испреплетаности антиполитичких процеса, те њиховим плуралним коренима. Антиполитика се посматра као низ наратива који са различитих позиција критикују политичке институције и политичку праксу представничких демократија. Рад показује да актуелна криза демократије темељно и по бројним основама мења карактер и организацију политичких партија у савременим демократијама.

2. Spasojević, Dušan (2024). Choosing the Lesser of Two Evils - Serbia's Opposition between Participation and Confrontation, *Südosteuropa Mitteilungen* Vol 64, No. 2-3, pp. 57-68. (M33)

Други рад са међународних конференција под називом **Choosing the Lesser of Two Evils - Serbia's Opposition between Participation and Confrontation** је иницијално представљен на конференцији *Competing for Power in Southeast Europe – Strategies and Approaches*, одржаној 22 – 24.11.2023, у Грацу, Аустрија. Овај рад анализира тактике и аргументе које користе опозициони лидери у Србији када разматрају избор између учешћа у институционалној политици и бојкота. Кључни аргумент је да је употреба бојкота од стране опозиције била контрапродуктивна јер бојкот није успео да створи унутрашњу и међународну подршку, нити да оштети режим. Опозиција је ухваћена у зачарани круг – преслаба је да се направи притисак на власт и постигне боље изборне услове, па бира бојкоте и последично губи предности институционалне политике (нпр. државно финансирање и какву-такву медијску покривеност), што на крају смањује утицај опозиције. Избор тактике је постао још сложенији због додатне аутократизације режима и повећања изборних нерегуларности на изборима 2023. године.

2.5. Два рада са научног скупа националног значаја објављена у целини категорије M61 или M63

1. Спасојевић, Душан (2020). *Утицај изборног система на профилисање страначких идеологија*. У: Милан Јовановић и Душан Вучићевић (ур.) *Како, кога и зашто смо бирали*, Београд: Службени гласник, Институт за политичке студије, стр. 775-792. (М63)

2. Спасојевић Душан и Лончар Јелена (2020). *Медијска слика о Петом октобру: између оспоравања и заборава*. У: Орловић Славиша и Ковачевић Деспот (ур.), *Двадесет година 5. Октобра*, Београд: Факултет политичких наука, стр. 91-112. (М63)

3. Спасојевић, Душан (2020). *Друштвени расцепи и партијски систем Србије*. У: Орловић Славиша и Ковачевић Деспот (ур.), *Тридесет година обновљеног вишепартизма у Србији*, Београд: Факултет политичких наука, стр. 241-256. (М63)

Три рада са домаћих конференција представљају део циклуса обележавања тридесет година од увођења партијског плурализма, односно 20 година од 5. октобра 2000. године. Рад **Утицај изборног система на профилисање страначких идеологија**, зборник *Како, кога и зашто смо бирали*, разматра сложени однос институционалног дизајна и профилисања идеолошких позиција; у раду се указује на већинску и центрифугалну логику председничких избора, те пропорционалност и центрипеталност која произилази из парламентарних избора. На сличан начин, рад **Друштвени расцепи и партијски систем Србије**, зборник *Тридесет година обновљеног вишепартизма у Србији*, посматра како су се током времена мењала основна политичка питања и како се градили кључне линије политичких подела у Србији. Рад **Медијска слика о Петом октобру: између оспоравања и заборава**, зборник *Двадесет година 5. Октобра*, указује на културу сећања и на употребу 5. октобра као симбола промена у каснијем политичком животу. У анализи се уочавају три основна дискурса: 1) дискурс о пропуштеним шансама и изневереним очекивањима; 2) дискурс о (револуционарном?) карактеру промена, и 3) дискурс заборава и повратка деведесетих. Поглавље показује како један снажан симбол релативно брзо прелази пут од „звезде водиле” до симбола изневерених очекивања и давнопрошлог времена, али и постаје „празни означитељ”.

2.6. Одобрено и објављено универзитетски уџбеник за предмет из студијског програма факултета, односно универзитета или научна монографија (са ISBN бројем) из научне области за коју се бира, у периоду од избора у претходно звање

Спасојевић, Душан (2024). *Антиполитика*. Академска књига, Нови Сад. Библиотека Arcus. ISBN 978-86-6263-568-6. [COBISS.SR-ID 160290825] (М42)

Основно истраживачко питање ове књиге је како антиполитичке идеје утичу на политички живот и политичку праксу, те на који начин антиполитичке идеје користе политичари, а како незадовољни грађани. Основни допринос ове књиге се огледа у обухватном приступу антиполитици – већина досадашњих студија посматра антиполитику из визуре једног актера (политичари, грађани, цивилно друштво) или само кроз један од два корена антиполитике – технократски или популистички. У овој књизи се обједињују различити

извори и правци антиполитике, фокусирајући се на идеациону, односно идеолошку и наративну димензију феномена.

Први део књиге се бави концептом анти-политике – иницијално кроз анализирање њених историјских извора и контекста у којем добија замаха, а који карактерише криза демократије и демократских институција, али и притисак експертских и стручних кругова на политику. Као два посебна исходишта се детаљније анализирају технократска и популистичка антиполитика.

Други део књиге се бави политичким партијама, као најважнијим институцијама савремене демократије, али и као институцијама које су под највећом критиком и ударом антиполитике. У првом поглављу анализирају се промене кроз које партије пролазе под критиком антиполитичких идеја у развијеним и консолидованим демократијама. Посебна пажња посвећује се новим партијама које антиполитичке идеје уносе у мејнстрим и институције. Друго поглавље овог дела се бави антиполитичким идејама у Србији и начинима на које политичари користе ове идеје да се приближе грађанима. Полазна тачка је популистички талас који се појавио у Србији у другој деценији 21. века, а акценат се ставља на неповерење у опозиционе странке и бројне нове актере који на различите начине комбинују антиполитичке елементе у покушају да привуку дистанциране бираче.

Трећи део књиге посвећен је цивилном друштву и дистанци који актери цивилног друштва осећају према држави. Посебно важан део ове анализе је и посматрање протестних таласа у последњих 10-ак година и њихово балансирање између цивилног и политичког поља и својеврсна борба са антиполитичким ставовима грађана. Србија се користи као студију случаја јер се различити антиполитички сентименти јасно уочавају и преплићу. Србија је као нестабилна демократија добар пример како антиполитичке идеје урушавају ионако слабе институције, те како продубљују утемељено и наслеђено неповерење према политици.

2.7. Цитираност од 10 хетеро цитата

Спасојевић има преко 300 цитата (укључујући и аутоцитате) на претраживачу Google Scholar, те индексе цитираности h-index од 10 и i10-index од 11. Web of Science показује 33 цитата, уз индекс цитираности H-Index 4. Scopus база препознаје 71 цитат и H-index од 6. Аутори који цитирају његове радове долазе из различитих академских поља, што показује ширину приступа и тема којима се Спасојевић бави.

Наводимо списак 10 репрезентативних текстова који садрже хетеро цитате:

Marošková, T., & Spurna, K. (2021). Why did they comply? External incentive model, role-playing and socialization in the alignment of sanctions against Russia in Albania and Montenegro. *Journal of European integration*, 43(8), 1005-1023.

Appel, H., & Taw, J. (2021). Has Russia's Anti-NATO Agenda Succeeded?. *Problems of Post-Communism*, 68(6), 468-476.

Vulović, M., & Palonen, E. (2023). Nationalism, populism or peopleism? Clarifying the distinction through a two-dimensional lens. *Nations and nationalism*, 29(2), 546-561.

Tournois, L. (2021). The ideological recomposition of political elites in Serbia since 2012. *Politics in Central Europe*, 17(3), 589-618.

Sotiropoulos, D. A. (2023). *The irregular pendulum of democracy: Populism, clientelism and corruption in Post-Yugoslav successor states*. Cham: Springer International Publishing.

Fridman, O. (2024). Memory and protest in Belgrade: Remembering the 1990s in the mass demonstrations of 2023. *Memory Studies*, 17(5), 1023-1038.

Benedek, I. (2024). Populist autocratization and populist electoral autocracies: towards a unified conceptual framework. *Comparative European Politics*, 1-22.

Štětka, V., & Mihelj, S. (2024). Social Media: Vectors of Illiberalism or Sources of Resistance?. In *The Illiberal Public Sphere: Media in Polarized Societies* (pp. 153-180). Cham: Springer Nature Switzerland.

Kralj, K., Sircar, I., & Dolenec, D. (2024). Against Dictatorship, against Backsliding? Examining the Effect of Serbian Anti-Government Protests on the 2020 Electoral Boycott. *East European Politics and Societies*, 08883254231212485.

Milan, C., & Dolenec, D. (2023). Social movements in Southeast Europe: from urban mobilisation to electoral competition. *East European Politics*, 39(4), 577-587.

ИЗБОРНИ УСЛОВИ

1. Стручно-професионални допринос

Душан Спасојевић је од 2020. године главни и одговорни уредник часописа *Политичке перспективе*, које заједнички издају Факултет политичких наука и Факултет политичких знаности (Загреб). Током мандата актуелне редакције, часопис је добио вишу категорију од стране Министарства науке, те ушао у неколико међународних база. Спасојевић је члан редакције часописа *Политички живот*, као и Међународног издавачког савета часописа *Социологија*.

Од избора у звање ванредног професора, Спасојевић је био члан 3 комисије за одбрану на докторским студијама (Деспот Ковачевић, Бобан Стојановић, Милена Милосављевић Стевић), ментор на три мастер рада (Јана Авакумовић, Стојановић Иван и Дарија Стјепић) и члан више комисија на мастер студијама.

Током последњих 5 година, кандидат је био истраживач је на пројекту RECLAIM (*The Politics of Representation: Performances and Democratic Legitimacy of Representative Claims in Serbia*, (број пројекта 6062225), те члан Управљачког одбора у две COST акције - RELINK (CA23114) *Regaining linkage? Digital technologies improving civic engagement, political organisations and democracy* и *Constitution-making and deliberative democracy*. Спасојевић је руководио националног истраживачког тима у оквиру пројекта *Political Party Database*. Поред тога истичу се и пројекти *Подривање демократије* (пројекат посвећен анализи стања демократије у Србији, у организацији ЦРТА; Спасојевић је био руководио пројекта), као и истраживање о стању цивилног друштва у организацији конзорцијума предвођеног Траг фондацијом (резултат пројекта је екстензиван истраживачки извештај).

Спасојевић је рецензент за бројне међународне (*Communist and Post-Communist Studies*, *Party politics*, *Europe-Asia Studies*, *Journal of Southeast Europe and Black Sea Studies*, *Contemporary Politics*, *Politička misao*, *Institutiones Administrationis - Journal of Administrative Sciences*) и домаће часописе (*Социологија*, *Годишњак ФПН*, *Становништво*).

2. Допринос академској и широј заједници

Спасојевић је био члан Комисије за обезбеђење и унапређење квалитета рада на Факултету политичких наука од 2019. до 2021, као и Етичке комисије Факултета политичких наука, Универзитета у Београду (2021. године). Од 2020. године је члан Научног савета Центра за студије рода и политике на ФПН.

Душан Спасојевић сарађује са великим бројем организација цивилног друштва, како на едукативним тако и на истраживачким пројектима. Члан је Управног одбора удружења грађана Црта.

Као предавач и експерт Душан Спасојевић учествује у великом боју програма које спроводе различите невладине и међународне организације у Србији и региону. Учествовао је у пројектима под покровитељством ОЕБС-а, УНДП, УСАИД, америчких фондација НДИ и ИРИ, немачких фондација ФЕС, КАС и Ханс Зајдел, као и European Partnership for Democracy (ЕПД).

3. Сарадња са другим високошколским, научноистраживачким установама, односно установама културе или уметности у земљи и иностранству

У оквиру међународног истраживачког пројекта који је спровео European Centar for Populism Studies је објавио извештај о Србији под називом *Balancing on a Pin – Serbian populist, European Union and Russia*. У коауторству са Вујом Илићем, истраживачем ИФДТ, у оквиру ФЕС програма Unequal Democracies, Спасојевић је објавио две студије о структури и репрезентативности парламента у Србији (*Social Representativeness of the Serbian Parliament: Unfulfilled Possibilities*), те излазности на парламентарне изборе (*Voters and abstainers in Serbia: A new perspective*).

Кандидат је Члан Управљачког одбора RELINK (CA23114) *Regaining linkage? Digital technologies improving civic engagement, political organisations and democracy* и руководиоца националног истраживачког тима у оквиру *Political Party Database*.

Спасојевић је био члан неколико комисија за избор у звање на Институту за филозофију и друштвену теорију и Институту друштвених наука, као и Факултету за правне и пословне студије Лазар Вркатић (Нови Сад).

4. ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

На основу прегледа конкурсне документације и анализе радова и педагошког искуства кандидата, Комисија је дошла до закључка да ванредни професор Душан Спасојевић испуњава све услове за избор за радно место редовног професора. Комисија је закључила да се ради о кандидату који задовољава све Законом о Универзитету и Статутом Факултета неопходне услове за радно место редовног професора за ужу научну област Политиколошко социолошке студије.

Досадашњи истраживачки резултати Душана Спасојевића показују завидан истраживачки стаж и богато искуство, без обзира да ли је реч о академским или примењеним истраживањима. На основу објављених радова, комисија је стекла утисак да

је Спасојевић препознат као релевантан аутор за истраживање политичких партија, њихових идеологија и организација, али и цивилног друштва и питања демократских стандарда и пракси. Радови које је Спасојевић објавио од претходног избора у звање превазилазе минималне услове за избор у звање редовног професора.

Спасојевић је својим истраживачким приступима и темама наставио традицију студија политичке социологије на Факултету политичких наука, обрађујући пажњу на међузависност институционалних и социо-структурних фактора, посматрајући сложено политичке поље и међузависност између грађана, цивилног друштва и политичких партија. Поред класичних студија које се баве питањима политичке артикулације и повезаности друштвене структуре и политичких партија, Спасојевић у каснијој фази своје истраживачке каријере све више посвећује пажњу кризи демократских поредака и кризи репрезентативне улоге, како партија тако и цивилног друштва. Истраживања популизма и антиполитичких идеја представљају важан допринос корпусу знања, како на локалном тако и на ширем нивоу.

Душан Спасојевић је поред своје предавачке и истраживачке каријере активан члан академске заједнице. Сарађује са бројним невладиним организацијама и учествује програмима усмереним на младе и политички ангажоване грађане. Поред тога, присутан је у јавности као коментатор актуелних политичких збивања.

На основу свега изложеног у овом извештају, Комисија је једногласно закључила да се ради о квалитетном кандидату који је у досадашњем раду подједнако исказао своје научно-истраживачке и педагошке способности и стога предлаже Изборном већу Универзитета у Београду - Факултета политичких наука да Душана Спасојевића изабере за редовног професора са пуним радним временом за ужу научну област Политиколошко социолошке студије.

У Београду, 24. марта 2025.

Комисија:

проф. др Славиша Орловић,
редовни професор Факултета политичких наука, Универзитет у Београду

проф. др Милош Бешић,
редовни професор Факултета политичких наука, Универзитет у Београду

проф. др Слободан Цвејић,
редовни професор Филозофског факултета, Универзитет у Београду